

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Η πραγματική συνομιλία γίνεται:

- χωρίς ασυλλόγιστες φλυαρίες
- με τρόπο φυσικό δηλαδή «ξετυλίγεται με κάποιο ρυθμό, με κάποια προσοχή, χωρίς αυθάδεις διακοπές, χωρίς αποκλίσεις»
- όταν οι αποκρίσεις έχουν συνέπεια και ενότητα, όχι «όταν ο καθένας ζητεί να επιβάλει τη γνώμη του με τη δύναμη της φωνής του και όχι με την ισχύ των επιχειρημάτων του και τη στερεότητα των απόψεών του»
- στην κατάλληλη «περιρρέουσα ατμόσφαιρα, την ενθάρρυνση και τη θαλπωρή»
- «με άδολη διάθεση, χωρίς ματαιοδοξία και χωρίς καχυποψία»

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α. Το θέμα στο οποίο εισάγεται ο αναγνώστης του κειμένου:

η μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου

Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα των τρόπων εκφοράς του:

- αποτελεσματικοί τρόποι εισαγωγής στο θέμα, γιατί η αντίθεση αναδεικνύει τις πραγματικές του διαστάσεις, ενώ η ευθεία, άμεση ερώτηση αυτομάτως προβληματίζει τον δέκτη, του προκαλεί την προσοχή και του κεντρίζει το ενδιαφέρον να συνεχίσει την ανάγνωση, προκειμένου να εντοπίσει τα αίτια του πραγματευόμενου θέματος
- πληροί τις προδιαγραφές του προλόγου: παρουσιάζει το θέμα που είναι επίκαιρο και μάλιστα φλέγον, προετοιμάζει για την κριτική αναζήτηση των λόγων που το προκαλούν στο κύριο μέρος του κειμένου.

β. Κοινό θεματικό κέντρο των παραγράφων 2 και 3:

Οι παράγραφοι 2 και 3 αναφέρονται στα γνωρίσματα του σύγχρονου τρόπου συζήτησης των ανθρώπων που, κατά την άποψη του συγγραφέα, δεν αποτελεί πραγματική συνομιλία. Παραθέτοντας τα γνωρίσματα αυτά, εξηγεί τι συνιστά και τι δεν συνιστά την πραγματική συνομιλία. Με αυτή την επιλογή αναδεικνύει τα αίτια που στοιχειοθετούν τον ισχυρισμό του.

Προτάσεις (τρεις αρκούν) που το επιβεβαιώνουν:

- Εκείνο που έχει σήμερα χαθεί είναι η χαρά της συνομιλίας.
- Μπορεί να εξακολουθούμε να συζητούμε, να «κουβεντιάζουμε», αλλά έχουμε ξεμάθει να συνομιλούμε.
- Η συνομιλία είναι μια φυσική οργάνωση του λόγου· ξετυλίγεται με κάποιο ρυθμό, με κάποια προσοχή, χωρίς αυθάδεις διακοπές, χωρίς αποκλίσεις.
- Η σύγχρονη «συνομιλία» αποτελεί θρασύτατη κυριολεξία του όρου.

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

- Ορθή απάντηση:

β. Τα Κείμενα 1 και 2 «συνομιλούν» με βάση το αίτιο – αποτέλεσμα.

- Σχετικές αναφορές από τα δύο κείμενα:

Κείμενο 1: Αποτελέσματα:

- Πολλοί άνθρωποι —μικροί και μεγάλοι— νιώθουν απέραντη μοναξιά.
- Η μοναξιά έχει εξελιχθεί σε κοινωνική μάστιγα που ενίοτε συντελεί στον αλκοολισμό, στην υπερβολική κατανάλωση φαγητού, στην τοξικομανία, στην αχαλίνωτη σεξουαλική συμπεριφορά, ακόμα και στην αυτοκτονία.

Κείμενο 2: Αίτια:

- Το πνεύμα, αν δεν είναι μοναχικό και απάνθρωπο, και τούτο σπανιότατα συμβαίνει, για να μπορέσει να ανθοφορήσει και να καρποφορήσει χρειάζεται την περιρρέουσα ατμόσφαιρά του, την ενθάρρυνση και τη θαλπωρή.
- Ο ασθματικός ρυθμός του σύγχρονου βίου και το προοδευτικό άδειασμα της ψυχής στενεύουν τα όρια της επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους.
- Και η συνομιλία είναι ένας θαυμάσιος τρόπος επικοινωνίας, όταν διεξάγεται με άδολη διάθεση, χωρίς ματαιοδοξία και χωρίς καχυποψία, όταν αφήνονται οι ψυχές να πλουτίσουν το λόγο με το πολυτιμότερό τους περιεχόμενο.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

- το θέμα που αναδεικνύεται είναι η απογοήτευση του σύγχρονου ανθρώπου από τη διάψευση των προσδοκιών του,
- οι επιλογές στις οποίες προέβη φαντάζουν ανούσιες και προκαλούν πλέον μία αίσθηση ματαιότητας,
- όσες προσπάθειες και αν καταβάλλει ο σύγχρονος άνθρωπος για να ακολουθήσει το ρεύμα της εποχής του, να προσεγγίσει ουσιαστικά τον συνάνθρωπό του, να βιώσει ένα αίσθημα βαθύτερης επικοινωνίας, δεν τα καταφέρνει,
- το ποιητικό υποκείμενο νιώθει βαθιά πληγωμένο, γιατί ο χρόνος περνά στη ζωή χωρίς να του εξασφαλίσει έστω και μία εξέλιξη που θα αποτελέσει γι' αυτόν κέρδος, μια μικρή νίκη.

Κειμενικοί δείκτες (τρεις αρκούν):

- τίτλος που αναδεικνύει με τρόπο ευσύνοπτο και καίριο το βασικό θέμα: Μεγάλες προσδοκίες
- εναλλαγή προσώπων:
 - α' ενικό πρόσωπο: Ξόδεψα τη ζωή μου - θα μου γνέψει - να τον φιλοξενήσω → προσωπικό ύφος, βαθιά εξομολογητικός τόνος
 - β' ενικό πρόσωπο: να ψηλαφείς - χωρίς ν' ακούς - Να λες → εσωτερικός μονόλογος, διαπιστώσεις επί προσωπικού που, ωστόσο, απευθύνονται στον κάθε ευαίσθητο δέκτη προσωπικά και καθιστούν το ύφος ακόμη πιο οικείο
 - α' πληθυντικό πρόσωπο: Ας πούμε → το ποιητικό υποκείμενο εντάσσει τον εαυτό του σε ένα σύνολο ανθρώπων που μοιράζονται παρόμοιους προβληματισμούς, αναδεικνύοντας την καθολική διάσταση του ζητήματος
 - γ' ενικό πρόσωπο: δεν γίνεται → η απόδοση της προσδοκίας με λόγο πιο αποστασιοποιημένο και ουδέτερο, στα όρια του να γίνει αντικειμενικά αποδεκτή
- τελευταίοι στίχοι εν είδει ασύνδετου σχήματος, αν και δεν χρησιμοποιείται το κόμμα ως σημείο στίξης: ένας έρωτας ασύρματος/ μια λέξη ανείπωτη μα χλιοειπωμένη/ ένα σκαρί με ραγισμένες μηχανές/ μια Κυριακή χωρίς ισοπαλία → σύντομες διατυπώσεις προσδοκιών που δεν ευοδώθηκαν, οι οποίες καταγράφονται σχεδόν ρυθμικά και εντείνουν τα συναισθήματα της διάψευσης

- προσωποποιήσεις: θα μου γνέψει ο άνεμος - μια πληγή να με τραβήξει - ένας έρωτας ασύρματος → πέραν της γλαφυρής αποτύπωσης του νοήματος, από κάθε προσωποποίηση αναδύεται η ανάγκη της ουσιαστικής ανθρώπινης εγγύτητας
- μεταφορές: στο δέντρο της αναμονής κρεμάμενος - ψηλαφείς τα πλήκτρα του καιρού → αποδίδουν παραστατικά τον τρόπο ζωής και τις αγωνίες του σύγχρονου ανθρώπου.

Το ερώτημα για τη διατύπωση προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων επιδέχεται αποκλειστικά προσωπικού χαρακτήρα ανάπτυξη, ανάλογα με τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης και τα βιώματα των μαθητών/-τριών.